

**Zalai Témautak Szolgáltató Nonprofit Kft./LEADER Helyi Akciócsoport
Helyi Vidékfejlesztési Stratégia**

2011. évi felülvizsgálat

MUNKAANYAG

1. Vezetői összefoglaló

1.1. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

Helyi Vidékfejlesztési Stratégiánk fő célkitűzése a gazdasági, területi és humánpolitikai hiányosságokkal sújtott hátrányos helyzetű falvaink felzárkóztatásával egy kiegyenlített fejlődési pályára állás.

Stratégiánk alapvető célja, hogy az általános vállalkozásösztönzésen, a vidékfejlesztésen, a turizmus fejlesztésén, a hagyományőrzésen, a fenntartható fejlődés megvalósításán, valamint a helyi identitás-és kapacitás fejlesztésen keresztül komplex programot kínáljunk a 31 település érintettjei részére, mely segítségével a közös jövő és arculat kialakításának az alapjai megteremtődnek.

Célunk, hogy 2013-ra olyan mintaprojektek és kezdeményezések térsége legyünk, ahol új munkahelyek teremthetők önfoglalkoztatással, családi vállalkozásokkal, amelyek segítségével a fiatalok elvándorlása lassítható lenne.

Az eredeti HVS-hez képest igyekeztünk a vállalkozásainkat és civil szervezeteket még jobban bevonni a jövőtervezésbe és kellemesen tapasztaltuk, hogy nagyon is aktívan részt vettek az eddigi felülvizsgálatban. A 2008-as HVS-hez képest kevesebb intézkedést és HPME-t szeretne a közösség kiírni és jobban koncentrálni az erejét és a forrásait a vállalkozásösztönzés, munkahelymegőrzés és –teremtés területén.

A HACS szereplői jól prosperáló vállalkozásokban, aktív civil szervezetekben és magas szinten szolgáltató önkormányzati szférában látják az ideális jövőképet a térségben, ahol kezelni tudjuk a hátrányos helyzetű falvak és a kisebbségben élő romák problémáit is. Ezen az úton már 2008 óta elindultunk, s a jelenlegi felülbírálat során tovább kívánjuk erősíteni ennek a célnak az elérését.

1.2. Főbb célkitűzések

1.Célkitűzés:

Általános vállalkozás fejlesztés, gazdaságélénkítés

Az 1-2 fős családi vállalkozások támogatása, az önfoglalkoztatás ösztönzése helyi vállalkozásoknál növeli a kistelepüléseink foglalkoztatási mutatóit, ezáltal növekszik a települések népességmegtartó ereje is. Fontos szempont az aprófalvak felzárkóztatása, a térségi egyenlőtlen-

ségek kompenzálása helyi munkahelyteremtéssel és megtartással, a jövedelemtermelő képesség növelésével.

A helyi termékeket termelőket és előállítókat külön kiemeljük a jelen HVS felülvizsgálat során, hogy a versenyképességüket erősítsük, és a megjelenésüket biztosítsuk a helyi és a távolabbi piacokon egyaránt.

2. Célkitűzés

Vidékfejlesztés, falumegújítás

A népesség elvándorlása, a hátrányos települések felzárkóztatása és a roma kisebbséggel való együttélés minden településünkön, de kiemelten a kis és aprófalvas településeinken állandó probléma, ezen a közösségi szolgáltatások javításával is változtathatunk. A faluközpontok megújulását mind a védett és nem védett épületeket, mind pedig a szabadtéri létesítményeket tekintve segítik a tervezett intézkedéseink és HPME-ink.

3. Célkitűzés

Helyi turisztikai kínálat fejlesztése

A HACS területén csak szórványosan jelenik meg a turizmus, annak ellenére, hogy Zala megyében és a térségünk közvetlen határában is több nemzetközi hírű fürdő is található és a térségünk páratlanul gazdag védett és nem védett természeti értékekben. Komplex turisztikai hálózat kialakítását terveztük a 2008-as stratégiai tervezéskor, de ehhez a pályázóinktól nem kaptunk pozitív visszacsatolást eddig. A még meglévő forrásaink viszont lehetővé teszi a turisztikai hálózatunk kialakításának az újra gondolását. A beérkezett projektötletek és a tervezési csoporttal való egyeztetések után úgy tűnik, hogy aktívabbak az innovatív turisztikai szolgáltatóink, mint a korábbi pályázási ciklusokban.

4. Célkitűzés

Helyi identitástudat növelése, térségi együttműködések

Fontosnak érezzük a helyi identitás tudat megőrzését, a hagyományok ápolását, mivel a civil szférából generálódó fejlesztési irányvonalak legtöbb esetben az önkéntességen alapulnak, így sokkal erősebb társadalmi és közösségi kohéziót képviselnek a kötelezően elvégzett feladatokkal szemben.

Térségünkben szükséges lenne megteremteni a megfelelő települési és térségi arculatot, valamint a szükséges információs adatbázisokat az ismertségünk növelése érdekében.

Civil szervezeteink hihetetlen aktivitást és tenni akarást mutatnak a jelen HVS felülvizsgálat során, szeretnénk, hogy a vidékfejlesztési pályázataik és a tevékenységük eredményeképpen még tovább fejlődjön a térség a következő ciklusban.

1.3 Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja

A 2007 folyamán kezdődött stratégiai tervezés és a 2008 őszén elkészült Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában feltüntetett fejlesztési ötletek megvalósulását több tényező is befolyásolta. A hazai és a nemzetközi gazdasági és társadalmi környezet valamint a politikai helyzet oly mértékben megváltozott az eltelt időszak alatt, ami indokolja, hogy a korábbi célkitűzéseket újra átgondoljuk, továbbá új fejlesztési tervek kidolgozására is ösztönöz bennünket. Az eredeti Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása során (ÚMVP III. tengely I. kör, ki nem hirdetett II. kör, ÚMVP IV. tengely I. kör) elért eredmények alátámasztják, hogy az az út amelyen elindult a közösségünk a programjának megvalósítása során, az helyes, tehát az útirányon nem kívánunk változtatni, csak az eredmények és tapasztalatok birtokában a cél eléréséhez vezető utat szeretnénk bizonyos mértékben módosítani a helyi igényekben bekövetkezett változásokhoz igazodva.

Korábban, mint leendő „Családbarát ökorégio”, a turizmusra és a térségi civil és vállalkozói együttműködésre alapozva kívántuk fejleszteni a térségünket. Az elmúlt 2-3 év változásai viszont még erősebben arra ösztönöznek bennünket, hogy a családi vállalkozásokat, az önfoglalkoztatás ösztönzését és a helyben termelt termékek előállítását és értékesítését igyekezzünk támogatni a jelen felülvizsgálat során.

Új célkitűzéseink között szerepel, hogy még fokozottabb figyelmet fordítunk a jelen felülvizsgálat során a hátrányos helyzetű községeinkre, mert az ő pályázati aktivitásuk nagyon alacsony volt, több esetben 0. Viszont az eredeti stratégiánkban már célul tűztük ki ezeknek a falvaknak a lehetőség szerinti felzárkóztatását a fejlettebb községekhez.

Új intézkedéseink, a hátrányos falvak felzárkóztatását, a közösségi összefogást (mint pl. térségi, kistérségi projektek előnyben részesítése), a direkt és az indirekt munkahelyteremtést fogják célozni a beérkezett projektötletek alapján. Az új intézkedésekhez hozzárendelendő források a beérkezett igények valamint a közösség rendelkezésére álló források tükrében kerülnek meghatározásra.

1.3.A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők

A HVS felülvizsgálat során, a nyilvánosság tájékoztatásával kapcsolatos teendőinket az Irányító Hatóság által rendelkezésre bocsátott útmutató alapján végeztük. A Zalai Témautak Nonprofit Kft. saját honlapján (www.zalaitemautak.hu) rendszeresen frissíti a HVS felülvizsgálattal kapcsolatos híreket, eseményeket. A honlapon a „HVS felülvizsgálat” menüpont alatt, továbbá a főlapon is értesülhetnek az érdeklődők az aktualitásokról. A HVS felülvizsgálatról szóló hirdetményt megjelentettük a saját honlapunkon. A HVS felülvizsgálatáról szóló hirdetményt eljuttattuk a települési önkormányzatoknak, hogy helyezték ki az üzenőfalra minden hivatalban. Az indító megbeszélésen tag jelent meg, itt került megválasztásra az 5 fős Tervezői csoport. A csoport tagjaival a gyűlések között e-mailben és telefonon tartjuk a kapcsolatot. A projektötlet gyűjtési lehetőséget a nagykapornaki és a sárhidai fórumokon hirdettük meg, továbbá a honlapunkon írásban is közzé tettük, illetve telefonon külön felhívtuk a figyelmét a kevésbé aktív és a hátrányos településeinken élő civileknek, vállalkozóknak és a

közszféra képviselőinek. A projektelképzések 33%-a vonatkozott vállalkozási célú-, 67%-a közösségi célú fejlesztésre. A HVS munkaanyagát folyamatosan aktualizáltuk a honlapunkon és vártuk a véleményeket e-mailben, szóban vagy személyes konzultációra is lehetőséget biztosítottunk.

1.4.A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások

A módosításokat és az új átdolgozott, valamint a régi HPME-eket még nem tudjuk feltüntetni, mivel a 2010. március 18-i időpontig a 3.3-as pontig kell eljutni a HVS felülvizsgálattal, ezért csak az általános felülvizsgálati irányvonalat tudjuk ebben a pontban feltüntetni, mivel a projektötletek kiértékelése és HPME-kbe való illesztése a TCS további feladata.

Általános vállalkozás fejlesztés, gazdaságélénkítés

Fontos szempont az aprófalvak felzárkóztatása, a térségi egyenlőtlenségek kompenzálása helyi munkahelyteremtéssel és megtartással, a jövedelemtermelő képesség növelésével.

A helyi termékeket termelők és előállítók tőke hiányában nem tudnak megfelelően megjelenni a piacon. Nekik a LEADER vállalkozásfejlesztésben külön figyelmet szentelünk, hogy a versenyképességüket erősítsük és a megjelenésüket biztosítsuk.

- Mikroállalkozások létrehozása és fejlesztése
- LEADER vállalkozásalapú fejlesztés

Vidékfejlesztés, falumegújítás

A népesség elvándorlása a kis és aprófalvas településeinkről állandó probléma, ezen a közösségi szolgáltatások javításával is változtathatunk. A faluközpontok megújulását mind az épületek, mind pedig a szabadtéri létesítményeket tekintve segítik a III. és a IV. tengely egyes jogcímei:

- Falumegújítás és fejlesztés
- Vidéki örökség megőrzése
- LEADER közösségi célú fejlesztés

Helyi turisztikai kínálat fejlesztése

Komplex turisztikai hálózat kialakítását terveztük a 2008-as stratégiai tervezéskor, de ehhez a pályázóinktól nem kaptunk pozitív visszacsatolást eddig. A még meglévő forrásaink viszont lehetővé teszik a turisztikai hálózatunk kialakításának az újragondolását.

- Turisztikai kínálat fejlesztése
- LEADER közösségi célú fejlesztés

Helyi identitástudat növelése, térségi együttműködések

Fontosnak érezzük a helyi identitás tudat megőrzését, a hagyományok ápolását, mivel a civil szférából generálódó fejlesztési irányvonalak legtöbb esetben az önkéntességen alapulnak, így sokkal erősebb társadalmi és közösségi kohéziót képviselnek a kötelezően elvégzett feladatokkal szemben.

- LEADER Rendezvény
- LEADER Közösségi célú fejlesztés
- LEADER Képzés
- LEADER Térségen belüli együttműködés
- LEADER Térségek közötti együttműködés

2.Helyzetelemzés

2.1.A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület bemutatása

A térség általános jellemzői *(terület, lakosságszám, főbb környezeti, gazdasági, társadalmi problémák, kihívások, tendenciák)*

A Zalai Témautak Helyi Akciócsoport a Nyugat-dunántúli régióban, Zala megye középső és kisebb részben északi részén helyezkedik el. A Közösség tagközségei a Pacsai és a Zalaegerszegi Kistérség településeiből csatlakoztak.

A ZALAI TÉMAUTAK területe 31 települést foglal magába, melyek közül 1 város. A térség lakossága 20 385 fő, a városban élő lakosok száma 1879 fő.

Leader közösségünk 31 települése 20385 fős lakosságszámmal bír, egy település híján (Alsórajk) teljesen lefedi az újonnan alakult pacsai kistérséget, továbbá 11 településünk a zalaegerszegi kistérséghez tartozik.

A 31 település alkotta akciócsoportunk a LEADER+ idején két másik Leader csoportban működött: a Göcsej-Közép Zala Helyi Akciócsoportban és az Észak-Zalai Tematikus Utak Helyi Akciócsoportban. A jelenlegi felállásban hasonló gazdasági-társadalmi háttérrel rendelkező kis-és aprófalvak csatlakoztak hozzánk. Két jelentősebb mikro térségi központunk: Pacsa és Zalaszentiván.

Térségünk alapvetően mező- és erdőgazdasági jellegű terület. A térségben a kisipari tevékenységek és a helyi szolgáltatások a jellemzőek. Közösségünk társadalmi és gazdasági életében meghatározó szerepet tölt be Zalaegerszeg közelsége, valamint az a tény, hogy szinte a megye közepén feküdve minden oldalról fejlett gazdasági élet vesz körül bennünket, bizonyos szempontból mégis a periférián élőknek érezhetjük magunkat (Zalakaros, Hévíz, Kehidakustány közelsége). Fejlesztési lehetőségeinket az új és meglévő mikro vállalkozások támogatásában, bővítésében látjuk, továbbá a természet közeli és emberi léptékű falusi és ifjúsági turizmus fejlesztésében.

A települések önkormányzatainak, cégeinek és lakosainak vagyoni helyzete változó. A nagyobb települések a magasabb adó és központi bevételeik kedvezőbb helyzetben vannak. A kisebb települések önkormányzatai kevés anyagi eszközzel rendelkeznek, számottevő vállalkozás nem található a területükön, illetve ha van is, akkor is csekély a helyi adóbevétel.

Az önkormányzatok a szűkös anyagi lehetőségeik mellett igyekeznek a lakosság kiszolgálására, komfortérzetük növelésére beruházásokat, fejlesztéseket eszközölni. Ennek jó példája, hogy az elmúlt években a településeken faluházak, művelődési központok épültek és megindultak a régi történelmi vagy helyi emlékek, épületek felújítása. Térségünk rendkívül gazdag természeti, kulturális és épített örökségekben: számos műemléki és helyi védettség alatt álló épülettel rendelkezünk.

A közösségi infrastruktúra területén változó képet mutat a közösség. Településeink nagy részén szinte minden infrastrukturális szolgáltatás elérhető (víz, villany, gáz, szennyvíz, internet és telefonszolgáltatások mindenféle hálózathoz, szelektív hulladékgyűjtés), más községekben azonban az infrastrukturális szolgáltatások némelyike még nem teljes mértékben elérhető (szennyvíz, telefonszolgáltatások).

A közműellátottságról a KSH 2008-as adatait szeretnénk Pacsa városi, megyei és pacsai kistérségi szinten bemutatni

Terület	Közüemi ivó-víz-hálózatba bekapcsolt lakások aránya	Közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya	Háztartási gáz-fogyasztók a lakásállományában százalékában	Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya
Pacsa	91,6	63,6	44,4	70,2
Pacsai Kistérség	95,7	45,2	39,6	89,5
Zala megye	95,2	67,7	77,9	94,6

Forrás: KSH internetes kiadvány 2010 január

A nagy tömegű átmenő idegenforgalom (Balaton, Hévíz, Zalakaros, Kehidakustány közelsége) érinti a térséget, ennek ellenére szinte semmi hatását nem érzik a térségben élők a turisztikai fejlesztéseknek. A kedvező természeti adottságokra és a gazdag kulturális örökségre alapozva jelenleg már működik néhány elszigetelt turisztikai szolgáltató, őket szeretnénk stratégiánk megvalósítása során hálózatba tömöríteni és új fejlesztéseket generálni a térségben.

A térség turizmusának jövője nagyrészt azon múlik, sikerül-e a természeti környezetben, a humán oldalon, a belső közlekedés, a túrázás, a kerékpározás, az ökoturizmus, a kulturális és épített örökség területén egybegyűrni a meglévő értékeket és oly mértékben fejleszteni a meglévő vonzerőkészletet, hogy az a térség erősségévé válhasson.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a térségünkben jelentős számú roma kisebbség él, az ő integrációjukon fáradoznak a térségünkben működő kisebbségi önkormányzatok. Számukra a IV. tengelyes LEADER pályázatoknál külön intézkedést készítettünk az első körös tervezés során. A térségi CKÖ-k vagy szakmai tudás, vagy egyéb hiányosságok miatt sajnos nem mutattak komolyabb pályázati aktivitást. Kihívás és feladat a LEADER közösségünk számára a jövőben a térségi CKÖ-k nagyobb mértékű bevonása a stratégia további megvalósításába. A községek közül a legtöbb cigány lakos Szentpéterúron él (199 fő), ami megyei szinten is kiugróan magas. A roma lakosság többszörösen hátrányos helyzetű: munkanélküli, iskolázatlan felnőttek, magas gyermekszám, rossz lakáskörülmények, alacsony életszínvonal a jellemző

rájuk. Az ő kezelésük és felzárkóztatásuk külön projekteket igényel magasabb támogatási összeggel.

Közösségünk területén 11 hátrányos helyzetű település található, Bezeréd, Dióskál, Egeraracsa, Nemesrádó, Nemesszentandrás, Nemeshetés, Orbányosfa, Zalaigrice, Szentpéterúr, Zalaszentmárton, Padár. A 11 község alap-infrastrukturális ellátottsága nem egységes, kiemelt probléma a szennyvízelvezetés, az utak, járdák áldatlan állapota, néhány helyen a vezetékes ivóvíz sem elérhető mindenki számára. Felgyorsult világunkban elengedhetetlen, hogy a technikai fejlődéssel lépést tartsunk, ami sajnos ezekben a kis falvakban sokszor nem áll rendelkezésre (internet-hozzáférés hiányosságai, sok esetben egyik mobilszolgáltató sem érhető el). A megélhetési színvonal fentebb megnevezett hiányosságai miatt drasztikusan csökkenő születésszám és elöregedő népesség jellemző ezekre a településekre.

A hátrányos helyzetű településeink minél kisebb lélekszámúak, és minél távolabb vannak a gazdasági, szolgáltatási központoktól, továbbá minél alacsonyabb a népesség iskolázottsága a foglalkoztatottság és a munkanélküliség mutatói annál kedvezőtlenebbül alakulnak. A 11 hátrányos településen jellemzően egy-két vállalkozás tevékenykedik, szerepük nem számottevő. Az állástalanok többsége fizikai munkás, gondot okoz, hogy a szakmával rendelkezők közül nehezen vállalkoznak átképzésre, önfoglalkoztatóvá válásra. Magasabb a munkanélküliségi ráta ezeken a településeken, mely nagy nyomást gyakorol a szociális ellátások rendszerére. Továbbá a közlekedési hálózat hiányosságai, a helyi munkahelyek csekély száma, a megélhetési lehetőségek szerény palettája bizonyos elzártságban tartotta és tartja most is ezeket a községeket. Az önkormányzatok és a civil szervezetek között jó az együttműködés, közösen igyekeznek élhetőbb környezetet kialakítani ezekben a falvakban. Forráshiány gátolja a munkájukat, akadályozva ezzel a fejlődést.

A 2008-ban készült Helyi Vidékfejlesztési Stratégiánkban célul tűztük ki, hogy a létrejövő fejlesztések felzárkóztatják hátrányos falvainkat a közös fejlődés útján. Az eddigi eredmények és tapasztalatok alapján eddig sajnos a hátrányos helyzetű falvak körében alacsony volt a pályázási hajlandóság. A projektötlet gyűjtés során viszont több község jelezte, hogy a meghirdetésre kerülő 2011-es és 2012, sőt még a 2013-as pályázási körökben is pályázni szeretnének.

A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok

Elhelyezkedés, térség jellege, település szerkezete, védett területek, főbb környezeti problémák, főbb területhasználati módok pl.: szántó, erdőgazdálkodás, védett terület, ipari hasznosítású területek, egyéb.

Közösségünk földrajzilag a Zalai Dombvidék középtáj három kistáját érinti:

Az Egerszeg – Letenyei dombság kistáj a Válicka és a Principális völgy között, a Felső-Zalától a Muráig nyúló eróziós dombsági terület. Jellemző rá a szabályos észak-dél irányú tagoltság, a meridionális völgyek között kiemelkedő lapos tetejű hátakkal. Természetes növénytakarója a Göcseji flórajáráshoz tartozik, jellemző erdőtársulása a zalai bükkös.

A Zalaapáti hát kistáj a Principális völgy és az Alsó- Zala-völgy között É – D irányban hosszasan elnyúló eróziós-deráziós dombság. Felépítése lényegében azonos a szomszédos Egerszeg-Letenyei dombságéval, azzal a különbséggel, hogy a pannon üledéken itt gyakori a lösz és a löszös üledék. Természetes növénytakarója a Zalai flórajáráshoz tartozik, jellemző erdő-társulása a gyertyános-kocsánytalan tölgyes.

A Principális-völgy kistáj a Felső-Zalától déli irányban a Muráig húzódó, komplex eredetű meridionális völgy a Zalaszentmihályi és a Zalaapáti hát között. A völgyben többnyire réti talajokat találunk. Természetes növénytakarója a Zalai flórajáráshoz tartozik, jellemző erdő-társulásai a gyertyános-kocsányos tölgyesek, tölgy- kőris-szil ligeterdők, gyakoriak az éger és fűzlápok.

A dombvidékek vályog, homokos vályog, agyagos talajképző kőzetén jó termőképességű agyagbemosódásos barna erdőtalajok alakultak ki. Az erózió hatására azonban, különösen a meredek oldalakon, dombtetőkön a termőréteg gyakran lemosódik, és előbukkan a nyers lösz, homokkő vagy agyag, kialakítva a földes kopárokat.

A mezőgazdasági művelés a táj képét természetesen átformálta, kultúrtájja alakította.

Mindhárom kistájban jelentős a vadon élő állatvilág: nagyvad fajok közül vadgazdálkodás tárgyát képezik a gímszarvas, az őz és a vaddisznó.

Az erdőkben, mezőkön sokféle védett énekes madár, ragadozó madár fészkel. A magas nagyvad létszám miatt nagy a mezőgazdasági és erdei vadkár.

A pötrétei tőzgebánya tavakban, a misefai, a pacasai és a pölöskei tavakban horgászegyesületek közreműködésével halgazdálkodás folyik.

A szántók többsége közepes AK értékű, nagyrészt művelt, azonban több parlagot is találunk. A szántóföldeken nagyobb részben magánszemélyek, ill. társulásaik gazdálkodnak.

A térség községei határában számottevő az erdők aránya. Az erdőterületek többsége a dombvidékeken található. Különböző minőségűek, fa fajösszetételük változó. Leggyakoribb, egyben legértékesebb a gyertyános- kocsánytalan tölgyes, és a cseres kocsánytalan tölgyes sok elegy fafajjal. A községek határában elszórtan több kisebb erdőfoltot is találunk. Az erdők területe a közeljövőben a parlagok betelepítésével nőni fog.

Védett terület szinte mindegyik községünkben vagy annak külterületén található (hóvirágmező, télköszöntő, gyurgyalag élőhelye stb.) továbbá Natura 2000 területekben is bővelkedik a térségünk.

Ipari hasznosítású területet több község is kijelölt a település határában, számottevő vállalkozás nem települt be ezekre a területekre, mivel a hiányos közlekedési infrastruktúra és a képzetlen álláskereső réteg nem elégíti ki a cégek igényeiket.

Pacsa a térségünk egyetlen városa 2009. szeptember 5-e óta.

Pacsa város 2007. szeptember 25-e óta az újonnan alakult Pacsai Többcélú Kistérségi Társulás központja lett, korábban a Közép-Zalai Területfejlesztési Társulás fogta össze ezeket a településeket a Zalaegerszegi Kistérségen belül. 1991 óta Nemesrádóval és Zalaigricével alkot körjegyzőséget. 2002-től Cigány Kisebbségi Önkormányzat is működik.

A rendszerváltás utáni gazdasági átalakulás Pacsát is kedvezőtlenül érintette, hiszen jelentős munkaerőt foglalkoztató cégek szűntek meg, vagy jóval kisebb létszámmal működtek tovább. A gazdasági szervezetek száma növekedett, ez viszont nem jelentette azt, hogy új munkahelyeket is teremtettek. 2001-ben hozták létre a Pacsai Ipari Parkot, ahova azóta több cég is betelepült. A pacsai székhelyű vállalkozások zöme (94%) 10 főnél kevesebbet foglalkoztató mikrovállalkozás. Pacsa munkaerővonzása a kistérségi központi szerep ellenére alacsony. A település a jó közlekedés és a gazdag természeti adottságok ellenére jelentős turista látványossággal nem rendelkezik.

Demográfiai helyzet

Lakosság szám, korszerkezet, aktív népesség, lakosság összetételének, számának változása, lakosság a városokban, községekben, hátrányos besorolású településeken, kisebbségek.

Leader közösségünk 31 településén összesen 20385 fő él. Egyetlen városunk Pacsa (1816 fős) lakosságszámmal, legnépesebb településeink Bak (1692 fő), Söjtör (1559 fő) és Bocföldre (1148 fő), viszont a legkevesebb lakossal Zalaszentmárton bír (69fő).

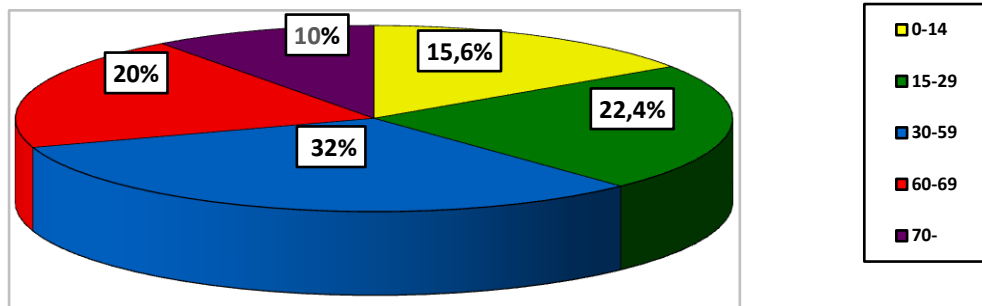
A lakosság korösszetétele kedvezőtlen, általános tendencia az előregedés (59 év felett 28 %), ezzel szemben a 14 év alattiak a térség népességének csak a 12 %-át adják. Az aktív korú lakosság aránya 65%, ami jobb az országos átlagnál (60%). Zala megye népsűrűsége valamivel az országos átlag alatt van. Jelenleg a népesség 56 %-a városlakó és 44 %-a él községekben.

Zala megyére és azon belül a térségünkre az apró-és kistelepülésszerkezet a jellemző. Zalaegerszeg és a nagyvárosok elszívó hatása érvényesül, mivel a lakosságszám folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. De megindult az ellenkező irányú vándorlás is, mégpedig a nagyobb városokhoz, esetünkben a Zalaegerszeghez legközelebb eső települések egyre népszerűbbek a városi létet elhagyni szándékozók körében, mint pl. Bocföldre, Sárhida, Bak, Nagykapornak, Búcsúszentlászló, Misefa.

Ezekben a községekben kettős tendenciát látunk érvényesülni, vagy nem okoz gondot a meglévő oktatási intézmények fenntartása, sőt sokszor bővítési igény is felmerül ezekben az intézményekben, vagy a városba ingázó szülők a magasabb színvonalú képzés reményében gyermekeiket is a városban taníttatják.

A közlekedési, oktatási és munkahelyek hiánya miatt a térségi falvakra egyre inkább jellemző az egészséges lakosság megoszlási arányának megváltozása. Két komoly tényező alakítja a lakosságszám arányait. Egyik a szakképzett, agilis fiatalok elvándorlása, valamint a születésszám drasztikus csökkenése, a másik az időskorúak számának koncentrált megnövekedése a kistalvakban. Egyre növekszik a 60 év feletti népesség száma, mind több a 70 év feletti egyedül élő személyek száma.

A lakosság szám megoszlása százalékos formában az alábbiak szerint alakul:

Növekszik a 60 éven felüliek száma, 2000-ben a térség állandó lakosságának 19,4%-a volt 60 éven felüli, 2002-ben már 19,9%, és 2006-ban az arány 21-22% körüli volt, 2007 becsült adata pedig már 29,33 % körüli.

A változások alapján kiemelten kell foglalkozni a települési szintű ellátásszervezés mellett a mikro-régiós szintű idősgondozás megtervezésével, különös tekintettel az átmeneti és bentlakásos gondozás feltételeinek megteremtésével, bővítésével. Ez a problémakör a 2008-as Helyi Vidékfejlesztési Stratégia tervezése óta nem oldódott meg és nem is enyhült, ezért a jelenlegi 2011-es tervezéskor újra felmerült a tagközségeink által. Erre a kérdésre a vidékfejlesztési stratégiánk nem tud megoldást találni, esetlegesen egy későbbiekben elkészített tanulmány foglalkozhatna a térség előregedésével és a kérdéskör kezelési lehetőségeivel.

Előregedő településeinken magasabb a munkanélküliek aránya, nagy számban jelennek meg a többgyermekes szegény családok, a cigány kisebbség, akiknek szociális segítségre van, vagy lesz szükségük. A jövőbeni fejlesztések szempontjából jelentőséggel bír az adott településen, illetve a kistérségben is, hogy milyen arányú a népességben belül a többségében szociális szempontból hátrányos helyzetű cigány lakosság.

Az általános helyzetelemzésben már jeleztük, hogy a 2008-as tervezéskor külön figyelmet kívántunk szentelni a roma lakosság felzárkóztatására, de az alacsony pályázási aktivitásuk miatt, jelen tervezéskor újra kell gondolnunk, hogy hogyan és milyen módon vonjuk be a helyi CKÖ-ket a III. és IV. tengelyes pályázatokba. A kimondottan romák részére kiírt pályázatokra nem jelentkeztek, ezért az általános projektekben szeretnénk látni a pályázataikat a közeljövőben és külön programokon kívánjuk őket tájékoztatni a pályázási lehetőségekről.

A községek közül a legtöbb cigány lakos Szentpéterúron él (199 fő), ami megyei szinten is kiugróan magas, a lakosság 19,1%-a, a cigány háztartások kétharmada többszörösen hátrányos helyzetű (fel nőttek iskolázatlansága, munkanélkülisége, magas gyermekszám, rossz lakáskörülmények, alacsony életszínvonal). Ezen a településen jelenleg folyik az óvoda bővítése és az iskola felső évfolyamán is bővítésre készül az önkormányzat a növekvő roma gyerekszám miatt.

Gazdasági környezet

Fő gazdasági ágak, tevékenységek, foglalkoztatók, infrastruktúra, hagyományos gazdasági ágak és a változás irányai, munkanélküliség aránya és okai a térségen belül.

A térségünkben regisztrált vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágazatok szerinti megoszlásban

Összes gazdálkodó egység %-ban	100,0 %
Mezőgazdaság, vad-, erdő-, halgazdálkodás	53,3
Ipar	5,3
Építőipar	7,5
Kereskedelem, javítás	7,7
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	6,2
Szállítás, posta, raktározás, távközlés	1,6
Ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	11,2
Egyéb közösségi, személyi szolgáltatás	2,1

LEADER közösségünk 31 települése vállalkozási szempontból nem rendelkezik jelentős potenciállal a térségben. Pacsa és Zalaszentiván községek területén az önkormányzatok ipari park jellegű területeket jelöltek ki a vállalkozások számára, melyek betelepítése elindult, a felfuttatása a jövő feladata. A Pacsai Ipari Parkba a Lukoil, az Iszaptech Kft., Gróf és Társai Kft. stb. cégek települtek be 2001 óta, jelenleg egy 100-150 főt foglalkoztatni kívánó baromfi feldolgozó üzem épül, mely 2011 szeptemberében szeretné kezdeni a tevékenységét. További településeink is említésre méltóak térségi vállalkozásaink szempontjából: Bak, Kemendollár, Pókaszpetk, Zalaszentiván.

A tíz legnagyobb térségi vállalkozás: Bognár Szörp Kereskedelmi és Vendéglátóipari Kft., Bak és Vidéke Takarékszövetkezet, Intergép Ipari Kft., Backó Mezőgazdasági Termelő Kft., Zalagrár Mezőgazdasági Termelő Kft., Gróf és Társai Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., Pacsai Mezőgazdasági, Növénytermelési, Állattenyésztési, Gyümölcsstermelő-és Szolgáltató Kft., Pacsai Fémhordógyártó Kft., Zalai Fémépítő Épület és Acélszerkezet Gyártó Kft., "Pékmester 2" Sütő- és Édesipari Kft..

A Bognár Szörp Kereskedelmi és Vendéglátóipari Kft. a 2008-as stratégiai tervezés óta tulajdonosváltáson és szerkezetváltáson ment keresztül, így sajnos már nem tartozik a legjelentősebb vállalkozásaink közé.

A két ipari parkban és a térségi vállalkozásoknál foglalkoztatottak száma nem számottevő jelen stratégiánk szempontjából, néhány száz főre tehető a foglalkoztatottak száma. Ezért nem is kívánunk ezekkel az 50 főnél több főt foglalkoztató cégekkel foglalkozni. Továbbá ezek a vállalkozások nem alanyai a pályázattási rendszerünknek méretüknél fogva.

A térségben jellemzően mikro-, kis-és családi vállalkozások működnek. Az általuk kínált munkalehetőségek száma korlátozott, az állandó tőkehiány miatt fejlődésük nehézkes, lassú. A 2008-as stratégiai tervezésünk során számoltunk is a meglévő mikrovállalkozásaink együttműködésen és munkamegosztáson alapuló fejlesztésével egy térségi inkubátorház alapításával. Érkezett is a III. tengely I. körös pályázatakor projekt inkubátorház kialakítására, sajnos a projekt alacsony pontszáma miatt nem kapott lehetőséget a megvalósításra.

Elmondható térségünkre, hogy szinte teljes mértékben hiányoznak a közepes méretű vállalkozások, melyek jelentősebb számú munkaerőt tudnának foglalkoztatni.

A szektorok jelentőségét tekintve elsősorban a mező- és erdőgazdasági termékek feldolgozóipara jelentős, fémfeldolgozás, fémmegmunkálás, valamint a faipar, és a lakosság alapvető ellátását szolgáló termékeket gyártó vállalkozások.

Mezőgazdasági termelés szempontjából a térségre a gabonatermelés, pulyka-, húsmarha-, kecske-és birkatenyésztés, sertéshízlalás a jellemző, inkább nagyobb területek, gazdaságok összpontosulnak egy-egy gazdálkodó kezében. Viszont őstermelőként sokkal színesebb a paletta, gyümölcs-, zöldségtermesztés, biogazdálkodás, aprójószágok tenyésztése, tejtermelés, háztáji termelés stb. említésre méltó.

Nagy erdőterületek, természetes vizes felületek övezik a falvak határait, ezért jelentős mértékű a hal-, vad-, és erdőgazdálkodás a térségben.

A horgásztavakat a helyi horgászegyesületek kezelik, az erdők a Zala Erdő Erdészeti Zrt. és magángazdák kezében összpontosulnak (fakitermelés), a vadak kezeléséről pedig a helyi vadász-társaságok gondoskodnak.

A térségben nem jellemzőek a kereskedelmi, szolgáltatási központok, a lakosság a teljeskörű szolgáltatásokhoz Zalaegerszegen jut. A nagyobb községekben lehetőség nyílik alapszolgáltatások igénybe vételére, alapvető élelmiszerek, fogyasztási cikkek beszerzésére, de a kiegészítő-és egyéb szolgáltatásokat a csekély vásárlóerő miatt a helyi üzletek nem tudják rentábilisan fenntartani.

Értékesítési szempontból a helyben termelt termékek nagysága nem olyan számottevő, hogy komolyabb együttműködést, értékesítési bázist találnánk a térségben. Fejlődési lehetőségeink közé tartozik a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő piaci integrációja, a helyi oktatás közreműködésével a képzett munkaerő biztosítása.

2008-as tervezésünk során a projektötletek gyűjtésekor számottevő igény nem érkezett a helyi termelőktől kisléptékű feldolgozók vagy helyi termék üzletek indítására. A 2011-es ötletgyűjtéskor számos innovatív ötlettel: Mézház, Natura bolt, Termékház stb. jelentkeztek a termelők, akik feldolgozni és értékesíteni is szeretnék a termékeiket, ezért a LEADER vállalkozásfejlesztésben ezeknek az ötleteknek kiemelt figyelmet kívánunk szentelni.

Társadalmi környezet

Civil szervezetek, közösségi élet, társadalmi aktivitás, munkanélküliség, szolgáltatások, hátrányos helyzetű csoportok, hagyományok.

A térség foglalkoztatottsági és munkanélküliségi mutatóit erősen befolyásolja a Zala megyére jellemző aprófalvas településszerkezet, a foglalkoztatást biztosító gazdasági központoktól való nagy távolság és a kis lakosságszám. Gondot jelent, hogy nincs 2000 lakos feletti nagyobb község, ami jelentősebb foglalkoztatóként megjelenhetne a rendkívül nagyszámú település gazdasági központjaként, a térség lakosai számára főleg Zalaegerszeg kínál munkalehetőséget.

Az egyközpontúság hátrányát tapasztalhatjuk, főként azért, mert kiugró fejlődés, foglalkoztatottság bővülés nem történt közösségünk területén, vagy a szomszédos kistérségekben, ami számos település lakosának szintén megoldást jelenthetne a munkavállalásra.

A legnagyobb, térségi foglalkoztató községek Pacsa, Zalaszentiván, Bak, Söjtör, Pókaszeptek és Kemendollár. Ezek a települések kevés munkalehetőséget tudnak biztosítani, bár a személyes szolgáltatásokban, kereskedelemben nyújtanak bizonyos lehetőségeket, a termelő tevékenységben kisebb a jelentőségük a szükségesnél. A szolgáltatások elérhetőségében igyekeznek az alapszolgáltatásokat biztosítani, és ezzel néhány munkahelyet teremteni, ami elsősorban a nők helyben foglalkoztatása szempontjából kiemelkedő fontosságú tényező, de tömeges elhelyezkedést nem képesek nyújtani.

A térség becsült, gazdaságilag aktív népessége 38,2 %-a a teljes lakosságszámnak. A korábbi évek adatai magasabb foglalkoztatást jeleznek, ugyanis a gazdaságilag aktív népességben alacsony a munkanélküliség. Súlyos gond azonban, hogy a tartós munkanélküliek aránya magas (41,5%).

Az 500 lélekszám alatti, nem városkörnyéki településeken a munkanélküliségi ráta még kedvezőtlenebbül alakul.

A települések tehát minél kisebb lélekszámúak és távolabb vannak a gazdasági, szolgáltatási központoktól, továbbá minél alacsonyabb a népesség iskolázottsága, a foglalkoztatottság és a munkanélküliség mutatói annál kedvezőtlenebbül alakulnak. A fenti települések munkavállalói a hiányos térségen belüli közlekedési hálózat (kerékpárút hiánya) miatt nehezen vagy egyáltalán nem jutnak el a távolabbi munkahelyekre.

Az álláskereső az inaktív szektorba menekülnek. Ezzel ugyan a munkanélküliek aránya nem nő, de az eltartottak száma igen.

Az állástalanok többsége fizikai munkás alacsony végzettséggel. A piacképtelen szakmával rendelkező fiataljaink és nagyszámú 50 feletti munkavállalóink sokszor nem képesek újabb képzésen, átképzésen részt venni, hogy piacképes szakmát szerezve a munkaerőpiacra integrálódjanak. Megfigyelhető, hogy a szakképzett fiatalok mind nagyobb arányban Budapesten és más nagyvárosokban dolgoznak.

Tapasztalataink szerint a közép-és felsőfokú oktatásból kikerülő szakmai végzettsége és a munkáltatók igényei között komoly szakadék keletkezett az utóbbi időben.

Összességében tartós foglalkoztatási problémák jellemzőek a térségre, melyek negatívan hatnak a családok és az egyének életszínvonalára, a nyugdíj előtt álló nagy létszámú korosztály jövőbeni jövedelmi helyzetére, ebből következően nagyobb terhet ró ellátásuk a szociális rendszerre.

A civil szervezetek működését 1997 óta a Közhasznú szervezetektől szóló törvény szabályozza. Az utóbbi két évtizedben, a vidéki térségekben is felismerték a civil szervezetek munkájának jelentőségét. Ez térségünkben is megmutatkozik, mivel számos civil szervezet, szerveződés alakult és működik. Ezeket a helyi szervezeteket általában egy-két agilis személy fogja össze, irányítja. Jellemző rájuk a közös tenni akarás, az együttgondolkodás, de sokszor innovatív ötleteiknek, kezdeményezéseiknek gátat szab a szűkös anyagi háttér. Az önkormányzatok általában mögé állnak ezeknek a közösségépítő szerveződéseknek, de az ő anyagi lehetőségeik is korlátozottak. A térségünkben működő kis helyi szervezetek sokszor alulmaradnak a pályázati pénzek elnyeréséért folytatott küzdelemben: vagy egyáltalán nem tudnak részt venni a pályázatokon szakmai ismeretek hiányában, vagy nem rendelkeznek a szükséges önerővel. Ezért Leader közösségünk már a tervezés folyamán célul tűzte ki, hogy kiemelt figyelmet szentel a civil szervezetek ötleteinek megvalósítására, pénzügyi-szakmai támogatására. Néhány civil szervezetünk már jelezte igényét, hogy vidékfejlesztési stratégiánk szerves részeként rendszeres civil rendezvényeken gondoskodnának a szorosabb együttműködésről.

Civil szervezeteink sok esetben spontán alakultak hasonló érdeklődési körű, közösségükért tenni akaró, értelmes szabadidő eltöltést kereső emberek csoportjaiból. Jellemzően a következő területeken tevékenykednek: sport (labdarúgás, íjászat, önvédelem, horgászat), polgárőrség, önkéntes tűzoltóság, faluszépités, kultúra és hagyományörzés, kézművesség, egészségvédelem, közintézmények működésének támogatása.

Helyi Vidékfejlesztési Stratégiánk 2011-es újragondolásakor komoly figyelmet szeretnénk szentelni a civil szervezetek munkájának erősítésére. IV. tengelyes LEADER pályázatoknál hihetetlen nagy aktivitást mutattak a rendelkezésre álló szűkös keret ellenére a pályázatok benyújtásában. A projektötletek gyűjtésekor és a fórumokon most is jelezték, hogy rendezvényeket szeretnének tartani, eszközöket szeretnének beszerezni, nyelvi és számítástechnikai képzéseket tartatnának, egyelőre a szűkös keretünk minden pályázati igényt nem fog tudni kielégíteni, válogatni szükséges az innovatív ötletek között.

Civil szervezeteink vezetői aktívan részt vállalnak a napi munkában is, részt vesznek a rendezvényeinken, tagnak jelentkeztek a tervezési csoportba, rendszeresen telefonon és személyesen konzultálnak és együttműködnek velünk, aktívak a döntéshozó testületben, a taggyűléseken is. Eddigi munkánk során nagyon pozitív együttműködésben volt részünk és ezt még szorosabbra kívánjuk fűzni.

A hagyományörzés területén nagyon változatos munkát végeznek a térségi önkormányzataink, a Pacsai Kistérségi Iroda és a civil szervezetek. Rendszeresen rendezvényeket, programokat, képzéseket és az értelmes szabadidő eltöltésére szolgáló kirándulásokat, színházlátogatást stb. szerveznek. Egyelőre a beszámolók és a tapasztalatok alapján az az érzésünk, hogy a községek közötti átjárhatóság nem megoldott. Ez alatt azt értjük, hogy a kicsi és még kisebb falvakban ritkák az olyan rendezvények, ahol a szomszédos falvak lakói is megjelenének. Néhány aktív személy azonban már ebben az irányban is elkezdte a kapcsolatépítést és színes események valósulnak meg évről évre: Misefai Parasztolimpia (8-10 falu csapata is verseng), Nemesrádói Dely Napok (kolbásztöltőverseny szintén több község részvételével), Nemes falvak országos találkozója Nemessándorházán, Nagykapornaki térségi rendezvények stb. Összegezve a fentieket

a hagyományörzés területén már komoly előrelépések történtek, amiben a vidékfejlesztési csapat is aktívan részt vett, hiszen a VKSZI, Magyar Leader Szövetség által eddig meghirdetett önkéntes programokon minden alkalommal részt vettünk és sikeresen mutattuk be a térségünk hagyományait színpadi programokkal és kiállítási standunkon (Hungaroringfest, Hungarikum falu, Sziget Fesztivál, Agrárexpo). Ezt a sikersorozatot a későbbiekben tovább szeretnénk terjeszteni.

2.2 A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség

A Zalai Témautak Szolgáltató Nonprofit Kft. 2008-ban alakult a Zalaegerszegi és a Pacsai kistérséget érintő közösségi kezdeményezés eredményeként. A Helyi Akciócsoportot alapításakor 101 taggal hoztuk létre, jelenlegi tagjainak száma: 99, amelyből 33 önkormányzat, 27 vállalkozás és 39 civil található.

A HACS megalakulását követően két irodát hoztunk létre, a központi iroda Pacsán működik, ahol a munkaszervezet feladatainak zömét (pl. a pályázatkezelést) látja el. A másik iroda Zalaszentivánon volt, de az akkreditációs feladatok felmerülésével az iroda megmaradt, mint telephely, de funkciót nem lát el, dolgozónk nincsen a községben.

A munkaszervezet fennállása óta az alábbi elvek mentén igyekszik teljesíteni a kötelező és az önkéntes feladatokat:

- nyitottság, nyilvánosság, tájékoztatás,
- politikamentesség,
- megbízhatóság,
- szervezettség
- innováció, újszerűség (új modellek kidolgozásra kerültek, mint pl. gyakornoki program a Georgikon Egyetemen, külföldi tanulmányút, térségi tanulmányok készítése, de ezekben még nem történt komolyabb előrelépés),
- partnerség, hálózatelvű működés (itt is még hiányosságaink vannak az eredeti elképzeléseinkhez képest),
- takarékos gazdálkodás (alacsony bérek, kis munkavállalói létszám, hatékonyság),
- esélyegyenlőség, diszkriminációmentesség

A Zalai Témautak Nonprofit Kft. munkaszervezete és a teljes tagság valamint az üzletrészek képviselői között nagyon konstruktív munkakapcsolat alakult ki az elmúlt években. Minden döntésben és közösséget érintő kérdésben a teljes tagság véleménye képviselve volt. Ezt úgy oldotta meg a közösség, hogy többszintű döntés és véleményalkotási rendszert alakított ki. Ami az alábbiak szerint néz ki alulról felfelé a hierarchiát tekintve:

1. Teljes tagság: minden kérdéstről, aktuális rendezvényről és feladatról folyamatosan informálta a munkaszervezet a teljes tagságot. A teljes tagság 10 üzletrészbe tömörül, amelyből 9 üzletrész földrajzi és társadalmi-gazdasági kapcsolódások alapján szerveződött, 1 üzletrész tömöríti a később csatlakozókat. Minden egyes döntési kérdés előtt az üzletrészképviselők összehívják a teljes tagságukat, ahol minden aktuális kérdést megtárgyalnak az üzletrészek tagjai és jelenléti ívvel, jegyzőkönyvvel alátámasztják az itt született döntéseket. Ezzel a jegyzőkönyvvel/felhatalmazással érkeznek az üzletrészképviselő a taggyűlésre. Ezekben az üzletrész gyűléseken szinte minden esetben meghívott a munkaszervezet valamelyik képviselője, amennyiben igénylik az üz-

letrészek és úgy ítélik meg, hogy nem elegendő a papíron ill. elektronikusan kiküldött anyag.

2. Az üzletrészképviselők 10 tagú gyűlése szintén nyílt ülésen ülésezik, ide a teljes tagság meghívásra kerül konzultációs joggal, az üzletrészképviselők pedig szavazati joggal rendelkeznek a korábbi üzletrészekben megtartott gyűlések, jegyzőkönyvek alapján. Az üzletrészgyűlések jelenléti ívei és jegyzőkönyvei begyűjtésre kerülnek és a munkaszervezet irodájában kerülnek megőrzésre.
3. Harmadik szinten pedig a Döntéshozó Testületünk dolgozik, amely testület minden fontos kérdésben összehívásra kerül. Az üzletrészek és az üzletrészképviselők által megtartott taggyűléseken megbeszélte témákban ők is mint tagok egyszer már részt vettek, azután pedig a fontos döntési kérdésekben már megfelelő információ birtokában hozzák meg a döntéseiket. A Döntéshozó Testületünk 11 tagú, amelyben képviselve van a civil, a vállalkozói és az önkormányzati szféra egyaránt.

A fenti speciális rendszerünk biztosítja a demokratikus működésünk alapelveit.

Közösségünk fő célja a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia helyi szintű végrehajtása, valamint a közösség- és hálózatépítő együttműködések kialakítása. Ezen azt értjük, hogy nemcsak a térségen belüli, hanem az azon kívüli kommunikációs és tapasztalati csatornákat is építjük és gondozzuk, közös programokat, projekteket generálunk.

Ezeket az együttműködési és projektgenerálási feladatokat és a tanulmányok készítését a jelenlegi felülvizsgálat és a stabilabb működés reményében a 2011 utáni időszakra szeretnénk időzíteni. Ugyanis az eddig eltelt időszakban a működésünk központi bizonytalanságai és a szervezeten belüli forrásallokálás következtében fellépő belső feszültségek és nézeteltérések sok energiát és időt elvettek a munkánkból és a terveinkből.

Munkánk bemutatására és az aktuális információk elérésére honlapot üzemeltetünk, habár a tagjaink nagy része, beleértve a nem főállású polgármestereket is, csak az egyéb kommunikációs csatornákon (telefon, levél) érhető el.

A térségben élők számára, főképpen a nehezen megszólítható vállalkozók és civilek részére folyamatosan tájékoztatókat, fórumokat, személyes ügyfélszolgálatot biztosítunk. Az akciócsoport tagjai a térség aktív szereplői, akik szerteágazó kapcsolatrendszerrel rendelkeznek a térségben, de a térség határain túl is más magyarországi HACS-okkal, Ausztriában és számos más európai országban. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy ezeket a kapcsolatokat az országon belüli és kívüli jó LEADER példákat és gyakorlatokat megismerjék az akciócsoport tagjai, és alkalmazzák a stratégia hatékony megvalósítása érdekében.

A jelenlegi HVS felülbírálat során felmerült, hogy a külföldi és magyar jó példákat megismerjük és a működésünkbe beépítjük, de ahhoz, hogy szakmai kirándulást vagy tanulmányutat szervezzünk és azt megfelelően el is tudjuk számolni az MVH-val nem láttunk eddig esélyt, mivel a rendszeresen felmerülő költségek elszámolása is problémát okoz sok esetben.

További fejlesztési terveink a partnerségben:

- új modellek kidolgozása (inkubátorház, turisztikai hálózatosodás, térségi marketing)
- helyi termékek feldolgozásának, értékesítésének támogatása,
- tanulmányok elkészíttetése,

- térségi mikro vállalkozói fórum létrehozása,
- gyakornoki program gyakorlati megvalósítása,
- HACS pályázás más egyéb regionális és országos pályázatokon,
- térségi civil ernyőszervezet létrehozása,
- Zalai Témautak arculat kialakítása, továbbfejlesztése,
- további szorosabb kapcsolatok kiépítése a megyei és országos szervezetekkel (Magyar Leader Szövetség, Zala Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Zalai Falvakért Egyesület stb.).

2.3. LEADER megvalósítás során elért eredmények

A Zalai Témautak Szolgáltató Nonprofit Kft., ill. a Zalai Témautak LEADER Közösség számára, a 147/2007 FVM rendelet értelmében az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. és IV. tengelyes nem horizontális intézkedéseire 2 811 650 euró forrás áll a rendelkezésére. Ebből a III. tengely 4 intézkedésére, - mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése, turisztikai tevékenységek ösztönzése, vidéki örökség megőrzése, falumegújítás fejlesztés - 2. 249. 821 eurós forrást biztosított a Program, míg a LEADER IV. tengely vonatkozásában 561 829 eurós forrást.

A jogcímenként, célterületenként 2007-2013-ig rendelkezésre álló forrást a következő táblázat szemlélteti:

Jogcímek	Fejlesztés hátrányos helyzetű területen	Fejlesztés egyéb területen	Fejlesztés összesen
	€	€	€
Falumegújítás és fejlesztése	247 542	529 024	776 566
Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztés	178 638	419 929	598 567
Turisztikai tevékenységek ösztönzése	110 222	303 630	413 852
Vidéki örökség megőrzése	138 863	321 973	460 836
IV. tengely LEADER	119 537	442 292	561 829

A Zalai Témautak LEADER Közösség által lefedett területen összesen 11 hátrányos helyzetű település található: Bezeréd, Dióskál, Egeraracsa, Nemesrádó, Nemesszentandrás, Nemeshe-tés, Orbányosfa, Zalaigrice, Szentpéterúr, Zalaszentmárton, Padár. A hátrányos helyzetű települések számára az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program összesen 655 939 euro fejlesztési forrást különített el.

A pályázóknak eddig két alkalommal nyílt lehetősége támogatási kérelmet benyújtani az ÚMVP III. tengelyes intézkedéseire, először 2008. december- 2009. januári időszakban, ill. a 2009. november - decemberi időszakban.

Az I. körös ÚMVP III. tengelyes pályázati eredményei:

Az I. körben 31 településről összesen 63 db támogatási kérelem érkezett, mintegy 800 000 000 Ft támogatási igénnyel. Előzetes támogatási rangsorban összesen 48 db támogatási kérelem került.

A következő táblázat szemlélteti az egyes jogcímek közötti összegszerű és kérelemszám szerinti megoszlásokat:

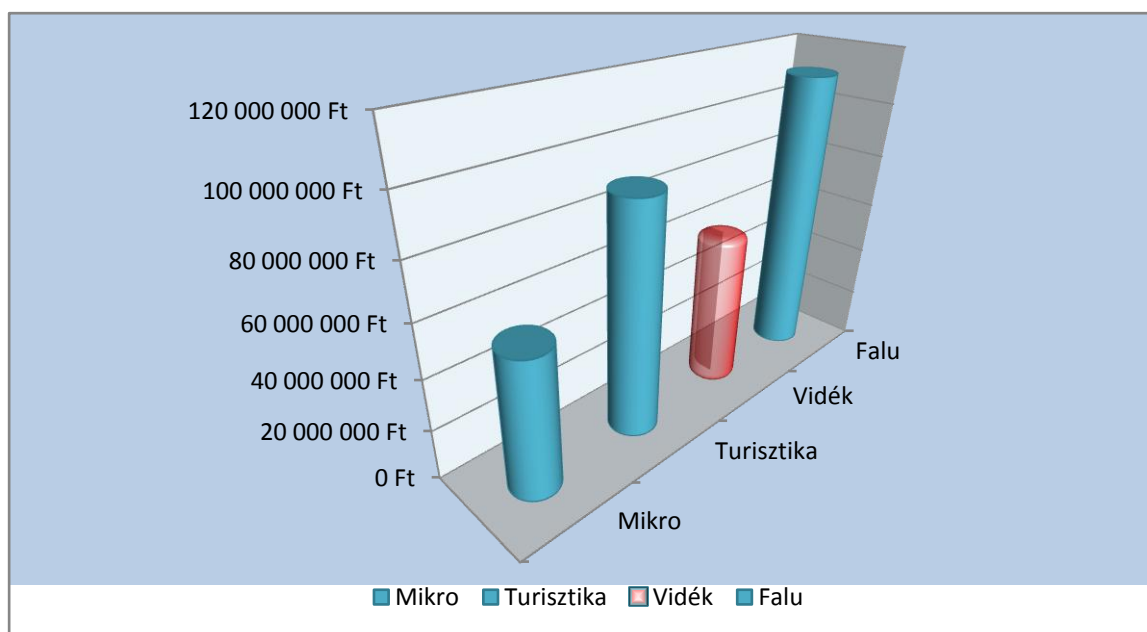
Jogcím	Beérkezett támogatási kérelmek száma/db/	Igényelt támogatás /Ft/	Nyertes támogatási kérelmek száma /db/	Ebből hátrányos helyzetű területen megvalósuló fejlesztés/db/	Elnyert támogatási összeg /Ft/
Falumegújítás és-fejlesztés	26	171 667 253	15	7	71 595 942
Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése	19	299 104 431	4	1	18 270 453
Turisztikai tevékenységek ösztönzése	10	219 087 389	0	0	0
Vidéki örökség megőrzése	8	83 867 732	1	1	1 802 557
Összesen	63	773 726 805	20	9	91 668 952

A Zalai Témautak LEADER Közösség 2010-ben úgy döntött, hogy az előzetes rangsorba felállított 48 db támogatási kérelemből 20 db támogatási kérelmet támogat. A turisztikai tevékenységek ösztönzése esetében nem kerültek támogatásra a kérelmek és a vidéki örökség megőrzése jogcím esetén 1 db hátrányos helyzetű pályázónak ítélt támogatást a közösség. Ugyanis az történt, hogy a központi rendelet felülírta a közösségek Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájában meghatározott projektméreteket. Ennek következtében teljes pályázati anomália alakult ki a közösségünkben, egyik fele a pályázóknak maximálisan betartotta a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában meghatározott projektméreteket és egyéb feltételeket, mások pedig a központi rendeletben megjelölt maximális projektméretet súrolták a pályázataikkal. Ez olyan feszültséget teremtett a közösségen belül, aminek következtében több taggyűlés és döntéshozó testületi ülés is úgy határozott, hogy nem kívánja az első körben a többszörösen túljegyzett rendelkezésre álló keretet kiosztani, hanem 2013-ig minden évre tartalékolni szeretne. A II. körben ez a probléma nem jelentkezett, hiszen az Irányító Hatóság lehetőséget biztosított 2010-ben is a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatára. A felülvizsgálat során közösségünk a maximális projektméreteket 2010-ben a következőképpen határozta meg: mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése jogcím esetén a maximális projektméret 6 000 000 Ft, turisztikai tevékenységénél 10 000 000 Ft, falumegújítás és fejlesztés jogcímnél 7 000 000 Ft, míg a vidéki örökség esetében szintén 10 000 000 Ft volt.

II. körös ÚMVP III. tengelyes pályázatok:

A II. körös pályázati ciklusban a Zalai Témautak Akciócsoporthoz összesen 47 db támogatási kérelem került benyújtásra, a jogcímenkénti megoszlás a következőképpen alakult: mikrovállalkozás jogcímre 11 db, falumegújítás-fejlesztés jogcímre 18 db, vidéki örökség megőrzése jogcímre 7 db, turisztikai tevékenységek jogcímre 11 db támogatási kérelem érkezett. Az előzetes rangsorba állítás ez idáig csak a mikrovállalkozás jogcím esetén történt meg. A 47 db támogatási kérelemből 14 db kérelem került elutasításra. A legtöbb elutasítás a turisztikai tevékenység jogcímnél történt a beérkezett 11 db pályázatból összesen 7 db pályázatot kellett elutasítani. Az elutasítás okai között az alábbi okok szerepeltek: az ügyfél visszavonta a benyújtott támogatási kérelmet, vagy nem küldte be a hiánypótlást, így a pályázat elbírálásához nélkülözhetetlen dokumentumok nem kerültek csatolásra, vagy a pályázat benyújtásakor nem rendelkezett a pályázó lakóhellyel vagy székhellyel az adott településen, ill. gyógy- és üdülőkörzethez tartozott a megvalósítás helye, vagy a tervdokumentációk nem feleltek meg a jogszabályban, ill. annak mellékleteiben foglaltaknak. Mikrovállalkozás jogcím esetében 4 db kérelmet, a falumegújítás-fejlesztés jogcímnél pedig 3 db kérelmet utasított el az akciócsoportunk.

Az igényelt támogatási összeget az alábbi diagram szemlélteti:

A II. körös nyertes pályázatok a kötelezettségvállalás után kerülnek kihirdetésre.

Az I. körös ÚMVP IV. tengelyes LEADER pályázatok:

A Zalai Témautak Nonprofit Kft. munkaszervezeti irodájába 2009. november 15-ig 37 darab pályázat érkezett be a LEADER IV. tengely vonatkozásában. A pályázni kívánó ügyfelek számára 14 célterület HPME került kiírásra, az előzetes igényfelmérések figyelembevételével, amelyek az alábbiak:

- ❖ LEADER Térségek közötti és nemzetközi együttműködés - Nemzetközi kapcsolatok ápolás
- ❖ LEADER Községi célú fejlesztés – Községi célú épületek belső felújítása
- ❖ LEADER Községi célú fejlesztés - Turisztikai szolgáltatások fejlesztése
- ❖ LEADER Községi célú fejlesztés - Kulturális hagyományok megőrzése
- ❖ LEADER Községi célú fejlesztés - Közbiztonság fejlesztése
- ❖ LEADER Községi célú fejlesztés - Civil szervezetek fejlesztése
- ❖ LEADER Községi célú fejlesztés - Hagyományos mesterségek
- ❖ LEADER Községi célú fejlesztés - Vadlerakók megszüntetése
- ❖ LEADER Roma identitás megőrzése
- ❖ LEADER Térségen belüli együttműködés - Természetvédelem
- ❖ LEADER Térségen belüli együttműködés - Térségi marketing
- ❖ LEADER Képzés- Oktatás, továbbképzés
- ❖ LEADER Térségen belüli együttműködés- Turisztikai hálózat kialakítása
- ❖ LEADER Rendezvény- Helyi rendezvények

A beérkezett 37 db pályázatból 13 db pályázat került elutasításra, előzetes támogatási rangsorba tehát 24 db pályázat került. A 24 db pályázatból 1 db pályázatot forráshiány miatt utasított el a Döntéshozó Testület, 2 db pályázat sorsa pedig függőben van az árfolyamváltozás miatt, 1 db pályázatot pedig a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivataltól 2010. decemberében kapott állásfoglalás alapján el kell utasítani. 2011 februárjában történt meg 20 db pályázat esetében a támogatási határozatok kipostázása a támogatási döntésről. A lekötésre került kötelezettségvállalás összege 53 771 372 Ft. A függőben lévő 2 db pályázat kötelezettségvállalását követően pedig a lekötött forrás, összege 55 340 987 Ft-ra változik. Ebben a körben kizárólag szolgáltatásfejlesztési jogcímekre lehetett pályázni, gazdaságfejlesztés jogcímre /LEADER vállalkozás alapú fejlesztés/ ebben a körben nem került HPME kiírásra.

A következő táblázatok az egyes jogcímek közötti összegszerű és kérelemszám szerinti megoszlásokat tartalmazza:

LEADER Községi célú fejlesztés	Beérkezett pályázat /db/	Nyertes pályázat /db/	Ebből hátrányos helyzetű területen megvalósuló fejlesztés	Lekötésre került forrás /Ft/	Elutasításra került pályázat /db, Ft/
Községi épületek belső felújítása	2	2	0	7 114 738	0
Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	5	5	1	23 200 170	0
Kulturális hagyományok megőrzése	1	1	0	4 815 916	0
Közbiztonság fejlesztése	4	2	0	2 246 764	2/ 3 105 250
Civil szervezetek	7	3	0	3 846 775	4/ 3 598 163

fejlesztése					
Hagyományos mesterségek megőrzése	2	1	0	2 113 199	1/1482 500
Összesen:	21	14	1	36 222 824	7/ 4 8185 913

A várakozásoknak megfelelően a Községi célú fejlesztésekre érkezett be a legtöbb pályázat összesen 19 db. A célterületen belül legnépszerűbb jogcím a Civil szervezetek fejlesztése volt, fontos erősíteni a civil szféra elképzeléseit, hiszen ezek a civil szervezeteknek nagyon fontos szerepük van a helyi társadalom formálásában és a települési, térségi identitástudat fejlesztésében.

Nagymértékben segítené a bűnmegelőzést a község polgárainak biztonságérzetét sebességmérő és vagy rendszámfelismerő kamerák elhelyezése, térfigyelő kamerarendszer kiépítése az utakon. Ezen jogcímre 4 darab pályázat érkezett, de csak 2 volt közülük támogatható. Ezen pályázatok alapjogosultság, formai hibák miatt kerültek elutasításra. Szükségesnek tartjuk a célterület újbóli kiírását, hiszen a mai, szabályszerűségekkel teli világban fontos szerepe kell, hogy legyen a közbiztonságnak, s annak fejlesztésének. Ebben a térségben nagy szükség és igény is lenne erre, s mindezt a benyújtott projektadatok is alátámasztják.

Külön kiemelnénk a Kulturális hagyományok megőrzése jogcímet, melyet a Kistérségi Társulások számára írtunk ki. A jogcímre benyújtott projekt rendezvénysátor beszerzésére irányult. A Kistérség és tagtelepülései évente több alkalommal szerveznek programokat, összejöveteleket, a programok elsősorban kulturális, sport és gasztronómia eseményekhez köthetők. A vendégek jelentős száma miatt ezen rendezvények szabadtéren kerülnek megtartásra, melyek sikerességét az időjárás veszélyezteti. A kistérség 20 települése eddig nem rendelkezett rendezvénysátorral, amely esőhelyszíneként szolgálna, fedelet-védelmet nyújtana a programon résztvevőknek. A jövőben is szeretnénk támogatni azon projektek megvalósulását, melyek több településre, ill. a településeket összefogó kistérségre pozitív hatással vannak. A benyújtott projektötlet alapján igény mutatkozik mobil színpad és hordozható hang- fénytechnika berendezés beszerzésére. Ezen fejlesztés is a Kistérség által lefedett 20 település érdekeit szolgálná.

Meglepetést okozott, hogy a hagyományos mesterségek megőrzése és a közösségi célú épületek belső felújítása jogcímekre ilyen csekély számú pályázat érkezett, mindkettőre külön-külön 2. A célterületek megalkotásakor sokkal nagyobb érdeklődésre és igényre számoltunk, hiszen a falvak számára elsődleges cél lehet mindkettő. Az ÚMVP III. tengelyes 4 intézkedése közül mindkét pályázati ciklusban a falumegújítás-fejlesztés jogcím volt a legnépszerűbb, amely jogcím keretében közösségi épületek külső felújításra, s csak külső felújítására lehet támogatást igénybe venni, tagjaink jelezték, hogy a közösségi épületek belső felújítását is tervezik, a projektek benyújtása nem történt meg 2009 novemberében, ill. a projektgyűjtés időszaka alatt csekély számú projektötlet érkezett be a közösségi épületek belső felújítására. Hagyományos mesterségek megőrzése jogcímre a projektgyűjtés időszak alatt több adatlap is érkezett, a projektgazdák minden korosztály számára lehetőséget szeretnének biztosítani a

régi mesterségek megismertetésére. A mesterségeket nemcsak bemutatni, hanem gyakorolni is szeretnék az épületben / kovácműhely, szövés-fonás) Az ügyfél birtokában jelenleg is többféle hagyományörző tárgy van, féltő, hogy méltó hely hiányában a későbbiekben elkallódnának.

2.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága

A 2007 folyamán kezdődött stratégiai tervezés és a 2008 őszén elkészült Helyi Vidékfejlesztési Stratégiában feltüntetett fejlesztési ötletek megvalósulását több tényező is befolyásolta. A hazai és a nemzetközi gazdasági és társadalmi környezet, valamint a politikai helyzet oly mértékben megváltozott az eltelt időszak alatt, ami indokolja, hogy a korábbi célkitűzéseket újra átgondoljuk, továbbá új fejlesztési tervek kidolgozására is ösztönöz bennünket. Az eredeti Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása során (ÚMVP III. tengely I. kör, ki nem hirdetett II. kör, ÚMVP IV. tengely I. kör) elért eredmények alátámasztják, hogy az az út, amelyen elindult a közösségünk a programjának megvalósítása során, az helyes, tehát az útirányon nem kívánunk változtatni, csak az eredmények és tapasztalatok birtokában a cél eléréséhez vezető utat szeretnénk bizonyos mértékben módosítani a helyi igényekben bekövetkezett változásokhoz igazodva.

A nemzetközi környezetben oly nagymértékű a változás, a felfordulás, ami nem kerülhette el a térségünket: gazdasági válság, svájci frank magas repülése, a világ gazdasági pólusának keletre tolódása, a keleti világrészről érkező áruk dömpingje. Ezek a változások a magyar vállalkozások és családok helyzetét megnehezítették, hiteleiket nem tudják törleszteni, megváltoztak a fogyasztói szokások a silány minőségű olcsó keleti áru irányába. Ezáltal csökkentek a befizetések az állami költségvetésbe, ami hiányhoz vezetett, a kormány megszigorító intézkedéseket vezetett be, amelyek eredményeképpen gazdasági visszaesés következett be, ami tovább csökkentette a fogyasztást, és tovább növelte a munkanélküliséget. A kereslet csökkenése és eltorzulása, valamint a magas járulék és adóterhek miatt a termelő kisvállalkozások nehéz helyzetbe kerültek.

Korábban, mint leendő „Családbarát ökorégio”, a turizmusra és a térségi civil és vállalkozói együttműködésre alapozva kívántuk fejleszteni a térségünket. Az elmúlt 2-3 év változásai viszont még erősebben arra ösztönöznek bennünket, hogy a családi vállalkozásokat, az önfoglalkoztatás ösztönzését és a helyben termelt termékek előállítását és értékesítését igyekezzünk támogatni a jelen felülvizsgálat során.

A 2010-ben bekövetkezett politikai változás után és azzal a politikai ígérettel, hogy a LEADER program megújításra kerül, bízunk benne, hogy a centralizáció helyett sokkal inkább a szubszidiaritás elve fog érvényesülni a további munkánk során.

HVS első változatának végrehajtása során keletkezett tapasztalataink, eredményeink a beérkezett pályázatok tükrében értékelhetők. A III. tengelyes I. és II. kör valamint a IV. tengelyes I. kör tapasztalatai azt mutatják, hogy mindhárom körben aktívak voltak a pályázóink minden szektorban. A pályázatok minőségéről ez nem mondható el, mivel néhány esetben a nagyon

alacsony pontszám miatt volt értékelhetetlen a pályázat, vagy pedig nem megfelelő úrlapon került benyújtásra a pályázat, esetleg az MVH regisztrációja nem volt megfelelő a pályázónak. Ez tanulság számunkra is, hogy a projektgenerálási időszakokban tartandó fórumokon még nagyobb hangsúlyt fektessünk a formai hibák kiemelésére és a pályázók figyelmének a felhívására.

További konzekvencia számunkra, hogy a projektötlet gyűjtési időszakban aktív pályázóink egy része, sok-sok hasznos és innovatív ötlettel jelentkezik, amikor viszont meghirdetésre kerülnek a pályázatok, akkor finanszírozási problémák miatt már nem mernek belevágni a pályázásba.

Új célkitűzéseink között szerepel, hogy fokozott figyelmet fordítunk a jelen felülvizsgálat során a hátrányos helyzetű községeinkre, mert az ő pályázati aktivitásuk nagyon alacsony volt, több esetben 0. Viszont az eredeti stratégiánkban már célul tűztük ki ezeknek a falvaknak a lehetőség szerinti felzárkóztatását a fejlettebb községekéhez.

Új intézkedéseink, a hátrányos falvak felzárkóztatását, a közösségi összefogást (mint pl. térségi, kistérségi projektek előnyben részesítése), a direkt és az indirekt munkahelyteremtést fogják célozni a beérkezett projektötletek alapján. Az új intézkedésekhez hozzárendelendő források a beérkezett igények valamint a közösség rendelkezésére álló források tükrében kerülnek meghatározásra. A HVS korábbi megvalósítása során (III. tengely I. és II. kör, IV. tengely I. kör) törekedtünk arra, hogy ne a teljes rendelkezésre álló keretet merítsék ki a pályázók, mivel a tervezési időszak 2007-től 2013-ig szól. Minden intézkedés esetében 2011, 2012 és 2013 években egyaránt pályázhatnak a pályázóink, folyamatosan figyeljük az igényeiket és azokhoz igazítjuk a HVS-t, valamint a projektméreteket.

2.5 SWOT elemzés

<i>Erősségeink</i>	<i>Gyengésségeink/Fejlesztendő</i>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ gazdag növény- és állatvilág ❖ kulturális kincsek ❖ horgásztavak, erdők ❖ Felkeressük, megszólítjuk a területünkön élő, tevékenykedő hagyományőrző tevékenységeket folytató mesterembereket, falusi turizmussal foglalkozó vendéglátókat, termelőket, egyéni ill. mikrovállalkozóinkat, lehetőséget biztosítunk a megjelenésre/Sziget, Agrárexpo, falunapok/ Ezáltal bizalmi, jó kapcsolat alakult ki Akciócsoportunk és a térségi vállalkozók, kézművesek civil szervezeteink között. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ apró-és kistelepülésszerkezet ❖ erős Zalaegerszeg központúság ❖ térségi infrastruktúra hiányos ❖ közlekedési hálózata gyenge ❖ alacsony foglalkoztatottság ❖ helyi vállalkozások jövedelemtermelő, munkahelyteremtő képessége gyenge ❖ elöregedő falvak ❖ fiatalok elvándorolása ❖ alacsony iskolai végzettség ❖ együttműködési képesség hiánya ❖ kevés összehangolt fejlesztés ❖ lepusztuló kulturális örökség

<i>Lehetőségeink/Terveink</i>	<i>Veszélyek</i>
<ul style="list-style-type: none"> ❖ térség versenyképességének növelése ❖ szektorok közti együttműködés javítása ❖ innovatív munkahelyek teremtése ❖ a fiatal generáció helyben tartása, identitástudatuk erősítése ❖ turisztikai fejlesztések ❖ helyi termékfejlesztés mezőgazdasági-és kézműves termékek ❖ helyi örökség védelme ❖ Együttműködés a Kistérségi Társulásokkal, a többi Helyi Akciócsoporttal, LEADER Egyesülettel, MNVH-val ❖ TDM hálózat megvalósítása ❖ Külföldi kapcsolatok kiépítése, kapcsolatfelvétel az Európai LEADER Akciócsoportokkal, egymás kultúrájának, termékeinek megismerésére, tapasztalatok cseréjére. ❖ Térségükről szóló tanulmányok készítése ❖ LEADER bolt hálózat megvalósítása 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ gazdasági válság továbbgyűrűzése ❖ munkanélküliség további emelkedése ❖ térség elzártsága tovább növekszik ❖ közösségi közlekedés további romlása

3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

3.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

Helyi Vidékfejlesztési Stratégiánk fő célkitűzése a gazdasági, területi és humánpolitikai hiányosságokkal sújtott hátrányos helyzetű falvaink felzárkóztatásával egy kiegyenlített fejlődési irány kijelölése. A stratégia elkészítése során is nagy hangsúlyt fektettünk az esélyegyenlőségre, a fenntartható fejlődésre, a helyi partnerségre, a lehető legszélesebb kommunikációra és a komplexitás elvének beépítésére.

Stratégiánk alapvető célja hogy az általános vállalkozásösztönzésen, a vidékfejlesztésen, a turizmus fejlesztésén, a hagyományőrzésen, a fenntartható fejlődés megvalósításán, valamint a helyi identitás-és kapacitásfejlesztésen keresztül komplex programot kínáljunk a 31 település érintettjei részére, mely segítségével a közös jövő és arculat kialakításának az alapjai megteremtődnek. A szférák közötti szorosabb helyi kapcsolatok és kötődések kialakítását segítik a készülő stratégiánkban szerepet kapó helyi hagyományőrző törekvések, a különböző képzések, a civil szervezetek lehetőségeinek bővítése. Célunk, hogy az infrastrukturális egyenlőtlenségek csökkentése után vonzó régiót hozunk létre mind turisztikai, mind pedig vállalkozásösztönzési szempontból.

3.2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiánk 2008-as tervezése és a jelenlegi felülvizsgálat során szorosán illeszkedni kívánunk a tervezéskor a helyi igényekhez a térség szükségleteihez. A térség jelenlegi legfontosabb szükségletei:

- elvándorlás megállítása,
- magasabban képzettek helybentartása,
- munkahelyteremtés (részmunkaidő, távmunka, önfoglalkoztatás, segítő családtag stb. mindenféle alternatív lehetőségek bevonásával),
- kisebbségi problémakör kezelése,
- civil szervezetek több támogatást igényelnek,
- térségi mikroállalkozások érdekképviselője nincsen kiépítve,
- LEADER bolthálózat kiépítése,
- helyi termékek értékesítési lehetőségeinek megtalálása (natura bolt, mézház, biopiac, gabona bolt stb.),
- kisméretű helyi feldolgozás támogatása,
- TDM hálózat kialakítása,
- jó gyakorlatok átvezetése a térségünkbe,
- nincsen egységes térségi arculat
- infrastrukturális elmaradások kiegyenlítése,
- hátrányos helyzetű falvak felzárkóztatása..

Ezeknek a szükségleteknek egy részét a jelenleg zajló HVS felülbírálat során számba vettük, érkeztek is illeszkedő projektötletek. Ha minden szükségletet nem is tudunk kielégíteni a rendelkezésre álló III. és IV. tengelyes forrásokból, de kezdeményezéseket tudunk indítani, továbbá a korábbi pályázati körös kezdeményezéseket tovább tudjuk folytatni.

3.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései

A 2008-ban készült Helyi Vidékfejlesztési Stratégia a beérkező helyi igényeket figyelembe véve **5 prioritást és 25 intézkedést** hozott létre, amelyek a következők:

- általános vállalkozásfejlesztés, gazdaságélénkítés (alternatív munkahely teremtési projektek, vállalati infrastruktúra fejlesztés, telephelybővítés, új egységek létesítése, termelőeszköz bővítés),
- vidékfejlesztés, falumegújítás (helyi szolgáltatások fejlesztése, települési infrastruktúra fejlesztése, épített örökség, környezeti értékek védelme, hasznosítása településképvé javítása, térségi közbiztonság, közösségi épületek felújítása),
- a helyi turisztikai kínálat fejlesztése, bővítése (falusi turizmus, turisztikai szolgáltatások fejlesztése, bővítése, túraútvonalak, ösvények kialakítása, térségi közösségi rendezvények támogatása, turisztikai hálózat kialakítása, hagyományos mesterségek megőrzése),

- a fenntartható fejlődés és a természeti értékek védelme (természetvédelem, megújuló energia, agrár, és biogazdálkodás, egészségvédelem, sport, szabadidő),
- helyi identitás- és kapacitásfejlesztés, képzés (térségi marketing, oktatás, továbbképzés, térségi kommunikációs rendszerek fejlesztése, civil szervezetek fejlesztése, nemzetközi kapcsolatok ápolása, roma identitás megőrzése).

Az öt prioritásból a jelen HVS felülbírálat során négy intézkedés köré csoportosítjuk a meglévő igényeinket és a forrásainkat az eddigi eredmények és tapasztalatok birtokában.

1. Célkitűzés:

Általános vállalkozás fejlesztés, gazdaságélénkítés

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia átgondolásával lehetőségünk nyílik az elmúlt évek tapasztalatainak az összegzésével még hatékonyabb vállalkozásösztönzésre a térségben. Az 1-2 fős családi vállalkozások támogatása, az önfoglalkoztatás ösztönzése helyi vállalkozásoknál növeli a kistelepüléseink foglalkoztatási mutatóit, ezáltal növekszik a települések népességmegtartó ereje is. A legfontosabb célkitűzésünk a helyben foglalkoztató vállalkozások támogatása, az ingázás ezáltal csökkenne, így Zalaegerszeg elszívó ereje kevésbé érvényesülne. Fontos szempont az aprófalvak felzárkóztatása, a térségi egyenlőtlenségek kompenzálása helyi munkahelyteremtéssel és megtartással, a jövedelemtermelő képesség növelésével.

A helyi termékeket termelők és előállítók tőke hiányában nem tudnak megfelelően megjelenni a piacon. Nekik a LEADER vállalkozásfejlesztésben külön figyelmet szentelünk, hogy a versenyképességüket erősítsük és a megjelenésüket biztosítsuk.

- Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése
- LEADER vállalkozásalapú fejlesztés

2. Célkitűzés

Vidékfejlesztés, falumegújítás

A meglévő közösségi célú épületek, közterek nem felelnek meg a mai kor elvárásainak sem funkcionálisan sem a kihasználtságukat tekintve. Nem elégítik ki a szabadidő értelmes eltöltésének igényét, a kulturális és helyi közösségi rendezvények közösségformáló funkciójának betartását. A népesség elvándorlása a kis és aprófalvas településeinkről állandó probléma, ezen a közösségi szolgáltatások javításával is változtathatunk. A faluközpontok megújulását mind az épületek, mind pedig a szabadtéri létesítményeket tekintve segítik a III. és a IV. tengely egyes jogcímei:

- Falumegújítás és fejlesztés
- Vidéki örökség megőrzése
- LEADER közösségi célú fejlesztés

3. Célkitűzés

Helyi turisztikai kínálat fejlesztése

A HACS területén csak szórványosan jelenik meg a turizmus, annak ellenére, hogy Zala megyében és a térségünk közvetlen határában is több nemzetközi hírű fürdő is található. A térségünkben ennek már semmilyen hatását nem érezzük. A térségünkbe érkezhetnének ezekről a helyszínekről lovas vagy kerékpáros turisták, de a kiépített infrastruktúra hiányában csak néhány kilométert tudnának megtenni megfelelő biztonsággal, de valószínűleg pihenőhelyet csak elvétve találnának. Komplex turisztikai hálózat kialakítását terveztük a 2008-as stratégiai tervezéskor, de ehhez a pályázóinktól nem kaptunk pozitív visszacsatolást eddig. A még meglévő forrásaink viszont lehetővé teszik a turisztikai hálózatunk kialakításának az újragondolását.

- Turisztikai kínálat fejlesztése
- LEADER közösségi célú fejlesztés

4. Célkitűzés

Helyi identitástudat növelése, térségi együttműködések

Bizonyos községeinkben jelentős a non-profit szervezetek és helyi önkormányzatok aktivitása, ezek a pályázati aktivitásban és a mindennapi gyakorlati életben is megmutatkoznak: rendezvényszervezésben, tárgyi és szellemi értékek megőrzésében, kulturális, hagyományőrző és sport tevékenységekben egyaránt. Fontosnak érezzük a helyi identitás tudat megőrzését, a hagyományok ápolását, mivel a civil szférából generálódó fejlesztési irányvonalak legtöbb esetben az önkéntességen alapulnak, így sokkal erősebb társadalmi és közösségi kohéziót képviselnek a kötelezően elvégzett feladatokkal szemben.

A térség erősségeit és gyengeségeit ismerve egyértelműen látszik, hogy nincsenek megfelelő marketing és arculati kezdeményezések, továbbá nem áll rendelkezésre egy egységes elektronikus információs adathalmaz, amely elérhető a térség lakosainak, illetve az ide érkezőknek. Összefoglalásunk alapján térségünkben szükséges lenne megteremteni a megfelelő települési és térségi arculatot, valamint a szükséges információs adatbázisokat az ismertségünk növelése érdekében.

- LEADER Rendezvény
- LEADER Községi célú fejlesztés
- LEADER Képzés
- LEADER Térségen belüli együttműködés
- LEADER Térségek közötti együttműködés